

Metamorphosis

Átmeneti létforma vagyunk. A változás elengedhetetlen, hiszen ez segít eljutni *A*-ból *B*-be. *A* a tökéletes semmi állapota, nincs, csak a pusztá alkotó akarata, mely formázni akarja a lelket vagy a matériát, kiválasztja az eszközt, s munkához lát: látja maga előtt az utat, a célt sosem, hiszen a cél maga a változás, maga az út. Az alkotó örökké él, hiszen örökké változik, így a halál sosem találja meg őt. Elpusztíthatatlanul rója a vándorutat, rohan *B* felé, mely maga az *A*, önmaga. Visszajut a kiindulópontához, a semmihez, a taps elhal, s rájön, végig önmagát kereste, de most újra kell indulnia, mert újra nincs semmi, mert az élet maga a változás.

A szobor mindvégig a kőbe van zárva, a szobrász kiszabadítja, letöri róla az élettelen burkot, s lelke egy részét örökre átadja neki. A színházban ugyanez történik, hiszen már minden itt van, a térben már ott a mozgás, csak ki kell szabadítani, a ki nem mondott szavak már megszülettek, s csupán arra várnak, hogy valaki megpaskolja a hátukat s akkor majd felsírnak, legyen az szép, vagy undok, akkor is a miénk. A formák, a színek mind párjukat keresik, olyanokat, akik kiegészítik őket, vagy akár akivel harmónia nélkül gyűlölködhetnek, s ebben az esetben a taszítás a kapocs, mely összetartja őket. A megszülető kis világok mint parányi atomok kapcsolódnak össze, az alkotás közös, állandó a mozgás, a metamorphosis, a soha-meg-nem-nyugvás törvényei vezérlik a fúziót, mely bizonytalan, bármelyik pillanatban összeállhat valami csoda, ellenszegülve akár a természet törvényeinek is, de bármikor darabjaira hullhat minden, elég egy rosszul elhelyezett építőkocka, egy rosszul odaillesztett kártyalap, s az egész építmény összedől.

A színész a tenyerébe önti a lelkét. Felhúzza, mint egy kesztyűt, s dolgozik benne. Megérinti vele a dolgokat a világban, az emberek arcát, a ráncokat is, a fákat, a lombjukat, a kergüket, az emberek testét, a fekélyeiket, a színház falát, a hideg követ, a mocskot, a virágot, a sarat, a napot. Dolgozik. A lelkével. Túrja a földet, felássá, kapál. A kesztyű lassan elhasználódik, kopottas lesz, toldozott-foldozott. Mégis majd minden este kiáll benne a színpadra, s megmutatja munkája gyümölcsét. Kitarja a kezét, s lelkét visszateszi a szívébe, akkor is, ha virágokat szedett benne, akkor is, ha a mocskokban turkált.

A világ mindig változik, hiszen ha nem így lenne, megállna az élet. Akkor csak a semmi lenne. Olykor azonban a világ egy olyan hideg hely, ahol nincs erő nagy köröket futni az *A*-ból a *B*-be, s az örökös mozgás ellenére mégis minden stagnál. Egy ezerrel pörgő fagyos semmi, melynek egy zugában ott van a színház, ennek a nagy testnek az egyik szíve. Ez a szív mindig dobog, hol erősebben, hol gyengébben, de mindig pumpálja a vért, hogy a test ki ne hűljön teljesen. A szívet mindig fel lehet hevíteni. Mint a mozdonyfűtőknek, úgy kell lapátolnunk bele a szívet, izzadva, büdösen. S akkor elindul, robogva, mint a vonat, megállíthatatlanul. Lehet, hogy az egész világ rajta ül, s élvezi a fékevesztett, céltalan száguldást, de lehet, hogy az emberek a mozdony elé állnak, s ekkor az vagy fékez, vagy tesz még egy lapáttal a tűzre, s majd az utókor eldönti, kinek volt igaza, mikor az újítani vágyó szellem vonata áttört a vaskalaposok falán. A kérdés, hogy vajon mely konvenciók teszik a színházat színházzá, s melyek nélkül változna át valami teljesen más lét- vagy kifejezési formává. Egy biztos, a színház megszünteti a világ léte-unt stagnálását, az unalmas semmit, a fagyos, egyhangú hétköznapokat.

A színész tehát felszáll a mozdonyra, nála a bűvészdoboza, felhúzza kopott lélekkesztyűjét, s varázsol. Mosolyt az emberek arcára, amit aztán átváltoztat keserűséggé, s újra vissza örömmé, majd vággyá, kéjjé s beteljesülésé, melyet üresség követ, ahonnan indultunk. S a színész elkezd, újra, előlről. Egyre többen gyűlnek köré, s nézik szemfényvesztő mutatványát. Szemmel láthatólag élvezik. Imádják nézni azt, ahogyan változnak a dolgok, s izgatja őket, ahogyan ez bennük is elindítja a változást. Ez az izgalom aztán önálló életre kél, elindul a nézők között, s mint valami rossz kórság, úgy terjed a nevetéssel, a szomorúsággal, az undorral, a gyönyörrel, az aberráltsággal, a vér látványával. A színész ezt érzi, s megmártózik benne. Hozzá már csak a letisztult, minden sallangtól mentes izgalom jut el, nem érzi a gyönyört, nem érzi az undort, s nem érzi a fájdalmat. Ebből az izgalomból aztán új erőre kap, s új trükköket mutat be. A színész közönsége egyre éhesebbé válik, s olykor már telhetetlenül indul a lépcsők felé, hogy belémarhasson. Néha megtörténik, hogy a színész lenyúl a színpadról a nézőtérre, s megérinti közönsége egyik tagját, hogy megnyugtassa: ilyenkor az áramkör bezár, s a körbe-körbe cikázó izgalom két ellentétes minőséget egyé váltóztat. Megszűnik tehát a különbség, elmosódnak a határok, bekövetkezik a katarzis, mely elsöpör mindent.

Mint a kiöntött bor a földbe, úgy szívódik be a mámor a falakba. Ahogy a táncos megtalálja a mozdulatok pontos helyét a térben – ahogy azt valami nálunk jóval nagyobb hatalom megtervezte –, úgy születnek meg egyre több helyen a szépség láthatatlan lenyomatai, melyeket aztán beisznak a falak, s újra meg újra kiköpnak, hogy belépve átjárjon

minket. A tánc, a mozgás megtalálja elemei pontos helyét, a kimondott szó az időt, amikor el kell hangoznia. A művész kinyitja érzékeit, s hagyja, hogy a két erő az ő lényén keresztül találja meg egymást. Az egyesülés emelkedett pillanat, elképzelhetetlen magasságokba repít, ám onnan lenézvén bírni kell a magasságot, az állandó szárnyalást.

A dolgok mindenhol változnak, mindenhol vannak jó időben kimondott szavak, és mindenhol vannak mozdulatok, melyek mélyről feltörve és a tér megfelelő pontjával találkozva szinte felrobbantják környezetüket. Minden lehet tehát színház, minden lehet díszlet, mindenki lehet színész. Minden pillanat megélhető, minden pillanat változását átélhetjük, újra és újra felfedezve magunkat. Egyszerre játszunk és vagyunk nézők, egyszerre élhetjük át saját és mások változásait, egyszerre élhetjük meg magunkat és az egész világot, de majd csak ha minden egyes láncszem megnyílik, befogadja s továbbítja a különös, ég felé repítő izgalmat.

A színház az a hely, mely minden jó időpontban kimondott szót, és minden az égi szféráknak tetsző mozdulatot egy szűk helyre és koncentrált időpillanatokba sűrít, hogy felfokozza érzékeinket s a delírium állapotába ringasson bennünket. A színház vallás, minden pillanata a tökéletességről szól, s aki nem hisz a tökéletességben, annak nincs is helye a színházban. A színészek, a rendező, a díszlettervező mind a tökéletességre törekszik, melyet a földön nem érhetnek el, csupán megközelíteni próbálhatnak. A cél tehát nincs, nem létezik, csupán az út van, mely a változás. A vágyunk hajt előre, s a metamorphosison keresztül éljük meg a világot, jutunk közelebb önmagunkhoz s ezáltal másokhoz is.